1

Вівторок, третє

На початку травня до Шотландії нарешті прийшла весна. Зима надто довго тримала землю сталевими пальцями, відмовляючись послабити безжальну хватку. Увесь квітень із північного заходу дув сильний вітер, зриваючи ранній вишневий цвіт і висушуючи до брунатного кольору тендітні жовті ріжки ранніх нарцисів. Сніг укривав вершини пагорбів і лежав глибоко у виярках. Фермери, зневірившись дочекатися свіжої паші, вивозили останні запаси кормів у безплідні поля, де голодна худоба ревіла, ховаючись від вітру попід сухими кам'яними стінами.

Навіть дикі гуси, які зазвичай відлітають наприкінці березня, запізнилися з поверненням до своїх арктичних гніздівель. Останні зграї аж у середині квітня зникли десь на півночі дорогою у невідоме небо. Ключі летіли так високо, що птахи здавалися невагомими, мов павутиння, що пливе на вітрі.

А потім за одну ніч мінливий клімат шотландських верховин пом'якшав. Вітер змінився на південний, принісши із собою теплий бриз і м'яку погоду, якою решта країни насолоджувалася вже кілька тижнів, разом із запахом вологої землі та рослин, що пнуться вгору. Природа набула соковитих

відтінків зеленого, дикі білі вишні оговталися від випробувань, осміліли й розкинули гілки, оповиті серпанком пелюсток-сніжинок. Сади біля хат раптом розквітли жовтим голоквітковим жасмином, пурпуровими крокусами й глибокою синявою мишачих гіацинтів. Заспівали пташки, і сонце вперше з минулої осені принесло із собою справжнє тепло.

Відколи оселилася в Пенніберні, щоранку за будь-якої погоди Вайолет Ейрд ходила до села, щоб придбати в супермаркеті місис Ісхак дві пінти[1] молока, свіже число «Таймс» та інші дрібні продукти й речі, необхідні для життя літній жінці, яка мешкає сама. Лише інколи, у розпал зими, коли сніг лежав глибокими заметами, а ожеледь була найпідступнішою, вона порушувала цю звичку, керуючись принципом, що розважливість — найкраща частина відваги.

Прогулянка була не така вже й легка. Пів милі[2] вниз крутою дорогою між полями, що колись були парком Крою — маєтку Арчі Балмеріно, а потім ще пів милі крутого підйому додому. Вайолет мала автомобіль, та була переконана: коли підкрадається старість, варто лише почати користуватися автомобілем для коротких поїздок — і тобі загрожує серйозна небезпека втратити силу в ногах.

Усі довгі зимові місяці для цієї експедиції Вайолет доводилося загортатися в кілька шарів одягу. Теплі чоботи, светри, водонепроникна куртка, шарф, рукавички, вовняна шапка, добре натягнута на вуха. Цього ж ранку вона вбралася у твідову

[1] Пінта — одиниця об'єму в англо-американській системі (0,47–0,57 л).
[2] 1 миля — прибл. 1600 м.

спідницю й кардиган, а голову залишила непокритою. Сонце піднесло їй настрій, змусило почуватися молодою й бадьорою. А легкість без зайвого одягу нагадала про дитячі радощі, коли після пори чорних вовняних панчіх свіжий вітерець приємно торкався голих ніг.

Того ранку в сільському магазині було людно, і Вайолет довелося трохи зачекати, щоб її обслужили. А вона була й не проти: це означало, що можна побалакати з іншими покупцями, яких усіх знала: висловити зачудування погодою; поцікавитися, як поживає чиясь мати; подивитися, як маленький хлопчик зосереджено вибирає пачку желейних цукерок «Доллі Мікс», за які потім розраховується власними грошима. Місис Ісхак чекала на його рішення з виразом приязного терпіння, а коли малюк нарешті визначився, поклала «Доллі Мікс» у паперовий пакетик і взяла оплату.

— Тільки не їж усі одразу, бо зуби повипадають, — попередила малого. — Доброго ранку, місис Ейрд.

— Доброго ранку, місис Ісхак. Який сьогодні чудовий день!

— Я очам своїм не повірила, коли побачила сонце, — зазвичай місис Ісхак, закинута в ці північні краї з невблаганно сонячного Міанвалі, куталася в кілька кардиганів і тримала за прилавком гасовий обігрівач, біля якого тулилася в рідкісні хвилини затишшя. Однак цього ранку хазяйка магазину мала набагато щасливіший вигляд. — Сподіваюся, знову не похолодає.

— Не думаю — іде вже до літа. О, дякую, — моє молоко й газета. А Еді просила трохи поліролі для меблів та рулон паперових рушників. І, мабуть, візьму ще пів дюжини яєць.

— Якщо кошик заважкий, можу відправити містера Ісхака до вашого дому автомобілем.

— Нічого, впораюся. Щиро дякую.

— Стільки ходите...

— Та лиш уявіть, як це корисно для мене, — усміхнулася Вайолет.

Обтяжена покупками, вона рушила додому, до Пенніберну, тротуаром повз ряди приземкуватих будиночків, вікна яких відбивали сонячне світло, а двері стояли відчинені навстіж, щоб впустити тепле свіже повітря; а тоді крізь ворота Крою знову вгору пагорбом.

Це був приватний путівець — задня під'їзна дорога до великого будинку. Пенніберн стояв на півдорозі вгору, трохи осторонь, оточений крутими схилами ланів. До нього вела охайна алея, обабіч якої ріс підстрижений буковий живопліт. Завжди було приємно дістатися до повороту й знати, що більше не треба йти вгору.

Кошик ставав дедалі важчим. Вайолет переклала його з руки в руку й заходилася планувати, як проведе решту дня. Сьогодні — один із ранків, коли Еді допомагає Вайолет, а отже, вона відкладе хатні справи, натомість попрацює в саду. Останнім часом навіть для Вайолет було захолодно, щоб поратися коло землі, і все було занедбане. Газон мав запущений вигляд після довгої зими й поріс мохом. Можливо, варто пройтися по ньому бороною, щоб дати доступ повітрю. Після цього треба накласти старанно підживлюваного компосту з величезної ями на тачку й розкидати його на новій клумбі з трояндами. Ця перспектива сповнювала її задоволенням і радістю. Вайолет дуже кортіло взятися до роботи.

Вона пришвидшила крок, аж раптом побачила біля вхідних дверей незнайомий автомобіль і зрозуміла, що садівництво поки що доведеться відкласти. Гість. Як не до речі. Хто ж

до неї завітав? І з ким Вайолет доведеться сидіти й теревенити замість того, щоб спокійно копирсатися в землі?

Автомобіль був акуратним маленьким «рено» й нічим не видавав особи власника. Вайолет увійшла в дім через кухню й побачила, що Еді саме наповнює чайник водою з-під крана.

Хазяйка поставила кошик на стіл.

— Хто це? — прошепотіла, вказуючи пальцем.

Еді теж відповіла тихо:

— Місис Стейнтон. З Корригілу.

— Давно приїхала?

— Лише хвильку тому. Я їй сказала зачекати. Сидить у вітальні. Хоче слівцем перекинутися, — далі Еді заговорила звичайним голосом: — Саме варю вам каву. Занесу, коли буде готова.

Не маючи виправдання чи можливості втекти, Вайолет пішла вітатися з гостею. Веріна Стейнтон стояла біля вікна залитої сонцем вітальні, споглядаючи сад Вайолет, і обернулася, коли та увійшла.

— О, Вайолет, перепрошую. Мені так ніяково. Я сказала Еді, що зайду іншим разом, та вона запевнила, що маєте повернутися із села за кілька хвилин.

Висока худорлява жінка років сорока, завжди елегантна, вона відразу виділялася з-поміж інших місцевих жінок — ті здебільшого були заклопотаними селянками, які не мали ані часу, ані звички надто перейматися зовнішністю. Веріна та її чоловік Ангус переїхали в цю місцевість нещодавно — живуть у Корригілі тільки десять років. До цього Ангус працював у Лондоні біржовим маклером, але, заробивши статок і стомившись від гонитви за успіхом, купив Корригіл за десять миль від Стратклрою, переїхав на північ із дружиною та

дочкою Кейті і став шукати в цих краях іншу роботу — бажано менш обтяжливу. Урешті-решт узяв на себе управління занедбаною лісопильнею в Релкірку і поступово зробив її прибутковим підприємством.

Що ж до Веріни, то вона теж була до певної міри діловою жінкою: брала активну участь у діяльності організації під назвою «Шотландські сільські тури». Улітку ця компанія возила туди-сюди цілі автобуси американських туристів та організовувала для них проживання за певну плату в ретельно відібраних приватних будинках. Ізобель Балмеріно також залучили до цієї справи, і це була нелегка праця. Вайолет не могла собі уявити виснажливішого способу трохи заробити.

Однак для громади сім'я Стейнтонів стала справжнім надбанням: приязні та невибагливі, щедрі й гостинні, вони завжди були готові докласти часу й зусиль для організації святкувань, спортивних змагань та інших благодійних заходів.

І все ж Вайолет не могла навіть уявити, навіщо Веріна приїхала до неї.

— Добре, що лишилися. Мені було б шкода пропустити ваші гостини. Еді саме готує нам каву.

— Я мала зателефонувати, але саме прямувала до Релкілку й раптом подумала, що краще ризикну заїхати. Спонтанно. Ви не проти?

— Анітрохи, — енергійно злукавила Вайолет. — Сідайте, прошу. На жаль, камін ще не розпалили, але...

— Ой леле, навіщо в такий день камін?! Хіба не щастя — бачити сонце?

Веріна влаштувалася на дивані, схрестивши довгі елегантні ноги. Вайолет не так граційно опустилася в широке крісло й вирішила перейти одразу до справи:

— Еді сказала, ви хотіли зі мною поговорити.

— Я просто раптом подумала, що ви саме та людина, яка може допомогти.

Серце Вайолет завмерло: вона уявила собі якийсь ярмарок, відкриття саду чи благодійний концерт, для якого її попросять сплести грілки на чайники, взятися за продаж квитків чи оголосити про відкриття.

— Допомогти? — тихо запитала вона.

— Ні. Не так допомогти, як порадити. Знаєте, я тут думаю влаштувати танці.

— *Танці?*

— Так. На честь Кейті. Їй виповнюється двадцять один рік.

— Але як *я* можу вам щось радити? Я так давно брала участь у чомусь такому, що вже й не пригадаю. Можливо, варто запитати в когось, хто краще знає, як це зараз роблять. Наприклад, у Пеггі Фергюсон-Кромбі чи Ізобель.

— Просто я подумала... У вас такий великий досвід. Живете тут довше за всіх, кого знаю. Хотіла почути вашу думку щодо цієї ідеї.

Вайолет була спантеличена. Не знаючи, що сказати, вона зраділа появі Еді з кавою на таці. Та поставила її на ослінчик біля каміна.

— Хочете печива? — запитала.

— Ні, Еді, гадаю, цього цілком достатньо. Дякую.

Еді пішла. За мить нагорі загарчав пилотяг.

Вайолет розлила каву.

— Про якого роду подію ви думали?

— О, знаєте. Ріли[1] й сільські танці.

Вайолет вирішила, що й справді знає.

[1] Швидкі шотландські танці.

— Ви про бобіни для програвача й шотландські кадрилі[1] в холі?

— Ні. Не так. Справжні *великі* танці. З розмахом. Із шатром на газоні...

— Сподіваюся, Ангус готовий до витрат.

Веріна продовжила, попри це зауваження:

— ...і справжній ансамбль, щоб грати музику. Ми, звісно, використаємо хол, але для відпочинку. І вітальню. Упевнена, Кейті також захоче дискотеку для всіх своїх лондонських друзів — це, здається, зараз модно. Наприклад, у їдальні. Можна перетворити її на печеру або грот...

«Печери та гроти, — подумала Вайолет. — Веріна явно добре підготувалася. Зрештою, вона чудова організаторка». Вайолет м'яко сказала:

— Бачу, ви вже почали планувати.

— І Кейті зможе запросити всіх своїх друзів із півдня... Звісно, доведеться знайти для них ліжка...

— Ви розповіли Кейті про свій задум?

— Ні — як я і сказала, ви дізналися першою.

— Можливо, вона не захоче танців.

— Звісно, захоче. Вона завжди любила вечірки.

Знаючи Кейті, Вайолет вирішила, що, напевно, так і є.

— На коли плануєте?

— Думала про вересень. Це об'єктивно найкращий час. Багато людей приїздять на полювання, і всі ще у відпустці. Шістнадцяте число, мабуть, підійде: до того часу більшість молодших дітей вже роз'їдеться до шкіл-пансіонів.

— Зараз лише травень. До вересня ще далеко.

[1] Танець для чотирьох пар.